ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна • бул. "Княз Борис I" 77 • Телефон 052 643 360 • Телефакс 052 643 365 • www.ue-varna.bg

СТАНОВИЩЕ

относно конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Колеж по туризъм – Благоевград

1. Обща информация

Изготвил становището: проф. д-р Стоян Петков Маринов, Икономически университет – Варна, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Икономика и управление (Туризъм)“.

Настоящото становище е изготвено на основание Заповед № 178/08.09.2026 г. на Ректора на Колеж по туризъм – Благоевград за определяне на научното жури и решението от неговото първо заседание, проведено на 28.09.2026 г., с което ми е възложено изготвянето на становище по конкурса.

Оценката е съобразена с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав на Колеж по туризъм – Благоевград.

2. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в „Държавен вестник“, бр. 64 от 14.07.2026 г., в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Икономика и управление на туризма (Дигитализация и изкуствен интелект в туризма)“, за нуждите на Колеж по туризъм – Благоевград.

3. Кандидат по конкурса

Кандидат по конкурса е гл. ас. д-р Иванка Петрова Въсенска. С решението си от 28.09.2026 г. научното жури я допуска до оценяване, като приема, че са представени необходимите документи и са изпълнени условията за участие в процедурата.

Представената справка за минималните изисквания показва покриване на всички задължителни групи показатели за академичната длъжност „доцент“. Декларираните точки са представени в таблица 1.

Таблица 1. Съответствие с минималните изисквания

Група показатели	Минимум за доцент	Декларирани точки
А – ОНС „доктор“	50	50
В – хабилитационен труд	100	100
Г – научни публикации	200	255,15
Д – цитирания	50	1230
Общо А, В, Г и Д	400	1635,15
Е – участие в проекти	Не е задължителна група	230
Общо с група Е	—	1865,15

По задължителните групи А, В, Г и Д кандидатът декларира 1635,15 точки при изискуеми 400 точки. Допълнителните 230 точки по група Е са за участие в национални и международни научни и образователни проекти. Общият резултат от 1865,15 точки е отразен и в протокола от първото заседание на научното жури. Съответствието с институционалните изисквания е прието от журито при допускането до оценяване.

4. Данни за кандидата

Иванка Петрова Въсенска притежава образователната и научна степен „доктор“ по „Икономика и управление (Туризъм)“. Заемала е академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Туризъм“ на Стопанския факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, където започва преподавателска дейност през 2012 г.

Академичната ѝ подготовка е допълнена със специализация по „Python програмиране за наука за данните“ в Оксфордския университет и обучения по наука за данните, машинно и дълбоко обучение в СофтУни. Тази подготовка има непосредствено отношение към тематиката на конкурса и подпомага прилагането на количествени и изчислителни методи в туристическите изследвания.

Кандидатът има практически опит в хотелиерството чрез работа в Kempinski Grand Arena Hotel – Банско и Vail Marriott Mountain Resort & Spa, САЩ. Била е експерт в Техническия комитет 89 „Туристически дейности“ към Българския институт за стандартизация и стажант в Народното събрание. Изнасяла е лекции като гост-преподавател по програма „Еразъм+“ в Испания, Хърватия, Словения и Сърбия. Възпитаник е на програма „Фулбрайт“ и членува в Съюза на икономистите в България и сдружение „Камара на висшето образование“.

5. Описание на научните трудове

Представената с резюмета научна продукция наброява общо 38 публикации. Тя включва самостоятелни и съавторски трудове, като видовото разпределение е представено в таблица 2. При колективните публикации кандидатът декларира равностойно участие на съавторите, освен когато изрично е посочено друго.

Таблица 2. Видово разпределение на научната продукция

Вид публикации	Брой
Монографии – самостоятелни	2
Глави от колективни монографии	6
Студии	1
Статии и доклади в издания, индексирани в Scopus и Web of Science	8
Статии и доклади в нереферирани научно рецензирани издания и редактирани колективни томове	21
Общо	38

За хабилитационен труд е представена самостоятелната монография „Дигитални приложения на изкуствения интелект в сферата на туризма“, публикувана от издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, през 2022 г., ISBN 978-954-00-0328-3. Темата съответства пряко на научната специалност на конкурса. Трудът не е използван за придобиване на ОНС „доктор“ или в предходни процедури за заемане на академични длъжности.

Монографията систематизира приложенията на изкуствения интелект за прогнозиране на търсенето, управление на приходите, персонализация на предлагането, автоматизирано обслужване и анализ на потребителски отзиви. Особено място заемат моделите на дълбокото обучение върху туристически времеви редове, изискванията към входните данни и оценката на прогнозната точност. Разгледани са и

икономическите ефекти, ограниченията и организационната готовност за внедряване на тези технологии.

Другият самостоятелен монографичен труд – „Стратегически и икономически особености на атрактивността на туристическата дестинация“ (2018), разширява изследователския профил към дестинационния мениджмънт. Международните публикации в издания на Edward Elgar, Springer, Palgrave Macmillan, Sciendo и MDPI показват участие в научния обмен по въпросите на туристическото прогнозиране, конкурентоспособността и дигиталната трансформация.

6. Идентифициране на приносите в научноизследователската работа

Въз основа на резюметата и авторската справка оценявам положително представените научни резултати. Приносите могат да бъдат систематизирани в следните шест взаимосвързани направления.

Първо – изкуствен интелект и прогнозиране на туристическото търсене

Основният принос е адаптирането на методите на машинното и дълбокото обучение към туристически времеви редове и разработването на сравнителен дизайн за оценка на прогнозни модели. В самостоятелната статия във FinTech (2025) се изследва влиянието на икономическите индикатори върху точността на прогнозите. Научно-приложната стойност е в обосноваването на решения за планиране на капацитета, управление на приходите и туристическа политика.

Второ – дигитализация на финансовите взаимоотношения в туризма

В съавторската публикация (Vasenska, I., Dimitrov, P., Koyundzhiyska-Davidkova, B., Krastev, V., Durana, P., & Poulaki, I. (2021). Financial transactions using FINTECH during the Covid-19 crisis in Bulgaria. Risks, 9(3), 1-28) за използването на финтех решения в България през кризата, породена от COVID-19, са анализирани промените в платежното поведение и факторите за приемане на безкасови и дистанционни разплащания. Резултатите имат значение за разбирането на дигиталното потребителско поведение и за туристическите предприятия, които внедряват електронни плащания.

Трето – конкурентоспособност и имидж на туристическата дестинация

Приемам като принос разграничаването и обвързването на атрактивността, конкурентоспособността и имиджа на дестинацията, както и разработването на подходи за тяхното измерване. Изследванията върху България и факторният анализ на конкурентоспособността дават основа за сравнителни оценки и управленски решения. Приложението на теорията на игрите и насоките за повишаване на ефективността на дестинационния мениджмънт разширяват анализа към координацията между заинтересованите страни.

Четвърто – културно наследство и събитиен туризъм

Научно-приложна стойност имат резултатите за ролята на фестивалния туризъм при съхраняването на местните традиции и за превръщането на културните ресурси в туристически продукт. Изследванията на нематериалното наследство, Старосел и трансграничните културни коридори Виа Понтика и Виа Диагоналис свързват локалната идентичност с продуктово развитие и регионално сътрудничество.

Пето – кризи и устойчивост на туризма

Публикациите за нагласите на туристите при повишен риск, икономиката на споделянето и Airbnb в Чешката република разкриват промени в туристическото потребление при криза. Принос имат и разграничаването на новите форми на туризъм

като реални пазарни явления от терминологичните новообразувания, което внася концептуална яснота в изследователското поле. Резултатите са приложими при адаптиране на туристическите продукти и управленски подходи към изискванията за сигурност и устойчивост.

Шесто – институционална трансформация на туристическия сектор и човешки капитал

Изследването на прехода на българския туристически сектор от планова към пазарна икономика систематизира институционалните фактори за неговото развитие. Работите за организационното учене, овластяването на персонала и иновациите допълват този анализ с резултати, значими за качеството на обслужването и устойчивото управление на дестинациите.

Обобщено, научната продукция съдържа теоретични приноси чрез обогатяване на знанията за дигитализацията в туризма и развитието на туристическите дестинации. Методологичните приноси са свързани с разработването на сравнителни модели и измерителни подходи за изследване на туристическото търсене и поведението на туритите. Научно-приложните резултати за туристическия бизнес се отнасят най-вече до използването на изкуствения интелект и прогнозирането на туристическото търсене.

В авторската справка са посочени 204 забелязани цитирания: 90 в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, 12 в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 102 в нереферирани научно рецензирани списания. Съществен отзвук имат публикациите за финтех разплащанията (74 цитирания), фестивалния туризъм и местните традиции (68) и атрактивността и имиджа на България (14). Посочените данни свидетелстват за международна разпознаваемост на изследванията.

7. Участие в научни проекти и научни форуми

Кандидатът участва в 6 национални и 7 международни научни и образователни проекта, за които в справката са декларирани съответно 90 и 140 точки. Сред тях са Sure.To Tourism, TOURISM-e, AGRI-ABILITY, FAIRNESS и проектът за професионално обучение по устойчив туризъм в Китай, Виетнам и Киргизстан. Проектната дейност обхваща устойчив туризъм, културно наследство, социално предприемачество, дистанционно обучение и управление на риска.

Публикациите сборници от международни конференции показват участие в научни форуми и разпространение на изследователските резултати. Иванка Въсенска е рецензент за Risks и Journal of Risk and Financial Management и е изпълнявала редакторски функции в списанията „Икономика и право“ и „Предприемачество“. Носител е на отличието Best Paper Award на Risks за 2022 г. за съавторската статия „Financial Transactions Using FINTECH during the Covid-19 Crisis in Bulgaria“.

8. Преподавателска работа

Преподавателската дейност на Иванка Въсенска включва занятия в бакалавърски и магистърски програми по „Икономика на хотелиерството“, „Дигитални инструменти в устойчивия туризъм“, „Електронен туризъм“ и „Бизнес английски език за икономисти“. Ръководи стажове и дипломни работи, участва в разработването на учебни програми и в акредитационни процедури и е академичен наставник по „Студентски практики – Фаза 2“.

Оценявам положително съответствието между преподаваните дисциплини, изследователските интереси и профила на конкурса. Съчетаването на подготовка по

туризъм с умения за анализ на данни създава предпоставки за обучение, което свързва икономическата интерпретация с практическото използване на дигитални инструменти.

9. Плагиатство

В предоставените документи не се съдържат данни за доказано по законоустановения ред плагиатство. В авторската справка кандидатът декларира собственото си участие в представените резултати и начина на разпределение на приносите при съавторските публикации.

10. Критични бележки и въпроси към кандидата

Препоръчвам в следващите изследвания да се разшири апробацията на прогнозните модели върху отделни туристически дестинации и предприятия в България, като се измерват и икономическите ефекти от използването им. Полезно би било по-подробното обяснение на алгоритмите, защитата на данните и условията за внедряване в малки и средни туристически предприятия.

11. Заключение

Представените документи показват, че Иванка Петрова Въсенска притежава ОНС „доктор“, има продължителен преподавателски и изследователски опит, представя самостоятелен хабилитационен труд по тематиката на конкурса и научна продукция с международен отзвук. Декларираните резултати покриват минималните национални изисквания по всички задължителни групи показатели.

Давам положителна оценка на научноизследователската и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Иванка Петрова Въсенска и предлагам на научното жури да подкрепи избора ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Колеж по туризъм – Благоевград, в професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Икономика и управление на туризма (Дигитализация и изкуствен интелект в туризма)“.

Дата: 10.10.2026г.
гр. Варна

Изготвил становището: .....
проф. д-р Стоян Петков Маринов